

MAHATMA GANDHI UNIVERSITY
M A RESTRUCTURED SYLLABUS - P G CSS
M A DEGREE EXAMINATION
MODEL QUESTION PAPER
III SEMESTER
FACULTY OF LANGUAGE AND LITERATURE
BRANCH VI SANSKRIT (Special) VYAKARANA
COURSE XIV CORE XIV PARIBHASHA

(Forty selected Paribhashas from Nageshabhatta's Paribhashendushekhara)

Time: 3hrs.

1x5=5 Weights

I- एकं पुटमनतिक्रम्य अधोनिर्दिष्टेषु पञ्चपरिभाषाणाम् अर्थप्रमाणं प्रयोजनं च प्रतिपादयत ।

१. भाव्यमानोप्युपकारः सवर्णान् गृह्णाति ।

२. उणादयोऽव्युत्पन्नानि प्रातिपदिकानि ।

३. प्रकृतिवदनुकरणं भवति ।

४. अन्तरङ्गानपि विधीन् बहिरङ्गो ल्यप् बाधते ।

५. उभयनिर्देशे पञ्चमीनिर्देशो बलीयान् ।

६. विभक्तौ लिङ्गविशिष्टग्रहणम् ।

७. निरनुबन्धकग्रहणे न सानुबन्धकस्य ।

८. अङ्गवृत्ते पुनर्वृत्तावधिः ।

11-पुटद्वयमनतिक्रम्य अधोनिर्दिष्टेषु पञ्च प्रश्नाः समाधेयाः-

2x5 =10 Weights

९. कार्यकालपक्षे संज्ञाशास्त्राणां विषये विचारयत ।

१०. यदागमा इति न्यायः वर्णग्रहणे प्रवर्तते वा न वेति विशदीकुरुत ।

११. परमकारीषगन्धीपुत्र इत्यत्र ष्यडः सम्प्रसारणानुपपत्तिम् आशङ्क्य समाधत्त ।
१२. व्यपदेशिकदेकस्मिन् इति परिभाषाम् अवतार्य अस्या लोकन्यायसिद्धत्वं स्थापयत ।
१३. सकृद्गतिन्यायस्य पुनः प्रसङ्गविज्ञानात्सिद्धम् इति न्यायस्य च जातिव्यक्तिपक्षाश्रयणेन प्रतिपादनं निराकुरुत ।
१४. अकृतव्यूहाः पाणिनीया इति परिभाषां नागेशभट्टमतम् आश्रित्य निराकुरुत ।
१५. सन्निपातपरिभाषायाः विषये भाष्यकारोक्तानि परिगणनानि परिभाषेन्दुशेखरदिशा प्रतिपादयत ।
१६. एकदेशविकृतमनन्यवत् इति परिभाषा सोदाहरणं व्याख्यात ।
- III-अधोनिर्दिष्टेषु तिसृणां परिभाषाणामुत्तररूपेण दीर्घान् प्रबन्धान् आरचयत । 5x3 =15 Weights
१७. निर्दिश्यमानस्यादेशा भवन्ति ।
१८. गौणमुख्ययोर्मुख्ये कार्यसम्प्रत्ययः ।
१९. कृद्ग्रहणे गतिकारकपूर्वस्यापि ग्रहणम् ।
२०. नाजानन्तर्ये बहिष्ट्वप्रकृतिः ।
२१. प्रातिपदिकग्रहणे लिङ्गविशिष्टस्यापि ग्रहणम् ।
२२. गतिकारकपूर्वपदानां कृद्भिः सह समासवचनं प्राक्सुबुत्पत्तेः ।

.....